

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله احکام اسلام ۱۹

بروئورهای اسلامی نوادر اسلام

www.ISLAMTAPE.com

بسم الله الرحمن الرحيم

۱- نکاح متعه: حکم نکاح متعه این است. که این نکاح باطل و از لحظات وقوع واجب الفسخ است. بدلیل حدیث حضرت علی که می گوید: رسول خدا، در روز جنگ خیبر، از نکاح موقت و خوردن گوشت الاغ نهی فرمود. (متفق علیه). اگر در نکاح متعه دخول و زفاف تحقق پیدا کند مهریه واجب می گردد.

۲- نکاح شغار: نکاح شغار عبارت است از اینکه ولی دختر، دختر را به ازدواج کسی درمی آورد بشرط اینکه طرف مقابل دختر یا خواهرش را در عوض به نکاح او درآورد. چه مهریه ای برای هر یک از آنها تعیین شود یا خیر رسول الله می فرماید: « **لَا شِغَارَ فِي الْإِسْلَامِ** » (مسلم). «نکاح شغار در اسلام اعتباری ندارد». از ابی هریره رضی الله عنه مروی است، « **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشِّغَارِ، وَالشِّغَارُ: أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ زَوْجَنِي ابْنَتَكَ وَأَزْوَجَكَ ابْنَتِي وَزَوْجَنِي أَخْتُكَ وَأَزْوَجَكَ أُخْتِي** » (مسلم). ابوهریره رضی الله عنه می گوید: «رسول اکرم صلی الله علیه وسلم از نکاح شغار منع کرده است یعنی از اینکه شخص به مخاطب بگوید: تو دختر یا خواهرت را برای نکاح به من بده تا من در عوض، دختر یا خواهرم را به تو بدهم». و از ابن عمر ب روایت است: « **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشِّغَارِ وَالشِّغَارُ أَنْ يَزُوجَ الرَّجُلُ ابْنَتَهُ عَلَى أَنْ يَزُوجَهُ ابْنَتَهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُمَا صَدَاقٌ** » (متفق علیه). «رسول اکرم صلی الله علیه وسلم از شغار

منع کرده است، و شغار این است که شخص دخترش را به کسی می دهد مشروط بر اینکه او نیز دخترش را به پدر دختر اول بدهد و مهریه ای در میان نباشد». حکم نکاح شغار این است که قبل از زفاف و دخول باید فسخ شود و اگر دخول انجام گرفت، هر کدام از این دو نکاح که بدون مهریه بوده باطل می گردد و نکاحی که در آن برای طرفین مهریه ذکر شده صحیح است.

۳- نکاح محلل: نکاح محلل این است که زنی بعد از مطلقه شدن به سه طلاق که برای شوهر حرام می گردد، با شخصی دیگر بقصد اینکه برای شوهر اول حلال شود ازدواج می کند و بعد از زفاف طلاق می گیرد. این نکاح نیز باطل است. از حضرت ابن مسعود مروی است: « **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحْلِلَ وَالْمُحْلَلَةَ** » (ترمذی). «رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کسی را که به قصد حلاله نکاح کند و همچنین کسی را که بخاطر او این عمل انجام می گیرد لعنت کرده است».

این نوع ازدواج گناهی کبیره و عملی زشت است، و به هیچ صورت جایز نمی باشد، چه هنگام عقد یا قبل از آن، این شرط را کرده باشند، و یا اینکه یکی از آنها در دل نیت این کار را داشته باشد، در هر صورت انجام دهنده آن ملعون است.

این نکاح باطل است و زن برای کسی که سه طلاق داده است حلال نمی شود و شوهر دوم اگر دخول کند مهریه

بروی واجب می‌گردد و در میان این زن و شوهر باید جدائی انداخت.

از عمر بن نافع از پدرش روایت است: (**جاء رجل إلى ابن عمر رضي الله عنهما فسأله عن رجل طلق امرأته ثلاثاً، فتزوجها أخ له من غير مؤامرة منه ليحلها لأخيه، هل تحل للأول؟ قال: لا، إلا نكاح رغبة، كنا نعد هذا سفاحاً على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم**)

«مردی نزد ابن عمر(رض) آمد و از او درباره مردی سؤال کرد که همسرش را سه بار طلاق داده است و یکی از برادران (دینی‌اش) بدون داشتن هیچ حیل و نقشه‌ای او را به ازدواج خود درآورده تا او را برای برادرش حلال کند آیا (این زن) برای (شوهر) اول حلال می‌شود؟ ابن عمر گفت: نه، مگر اینکه ازدواج از روی میل و رغبت (و بدون قصد تحلیل) باشد؛ چون ما در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم این کار را زنا به حساب می‌آوردیم».[الإرواء ۳۱۱/۶]

۴- نکاح در حالت احرام : شخص در حالی که محرم به احرام حج یا عمره است ازدواج می‌کند. این نکاح نیز باطل است. بعد از اتمام حج یا عمره اگر قصد ادامه زندگی را دارند باید تجدید نکاح کنند. رسول الله می‌فرماید: **«لَا يَنْكُحُ الْمُحْرِمُ وَلَا يُنْكَحُ»** «محرم نه خود می‌تواند نکاح کند و نه می‌تواند دیگری را نکاح دهد».(مسلم).

۵- نکاح در عدت: نکاح در عدت این است که شخص با زنی که در عدت طلاق یا وفات است، ازدواج کند. این نکاح باطل است و میان زن و شوهر باید جدائی انداخت. اگر خلوت انجام گرفته است مهریه بر شوهر واجب می‌گردد و بخاطر مجازات ازدواج بعد از گذشت عدت با این زن حرام است. خداوند می‌فرماید: **«وَلَا تَعْرُمُوا عُقْدَةَ الْيَكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ»** (البقرة: ۲۳۵). «و تصمیم به عقد ازدواج مگیرید تا آنکه مهلت مقرر به سر آمد خود رسد».

۶- نکاح بدون اذن ولی: نکاح بدون ولی این است که شخص بدون اجازه ولی دختر، با وی ازدواج کند. این نکاح بدلیل فقدان و نقصان رکنی از ارکان نکاح که همان حظور ولی است، باطل است. رسول الله صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: **«لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلَى»** «نکاح بدون اذن و رضایت ولی معتبر نیست». نکاحی که بدون رضایت ولی انجام گرفته است باید خاتمه داده شود و اگر تماس جنسی برقرار گردیده است مهریه برای زن ثابت می‌شود. بعد از استبراء شخص با رضایت ولی می‌تواند بار دوم با مطلقه ازدواج کند.

۷- نکاح کافره غیر اهل کتاب: خداوند می‌فرماید: **«وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّى يُؤْمِنَ»** (البقرة: ۲۲۱). «با زنان غیر اهل کتاب تا ایمان نیاورده‌اند، ازدواج نکنید». روی این اصل مرد مسلمان نمی‌تواند با زنی که اهل کتاب

نیست، خواه مجوسی، بت پرست یا کمونیست باشد، ازدواج کند. خداوند می‌فرماید: **«لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ»** (الممتحنة: ۱۰). «زنان کافر برای مردان مسلمان و مردان مسلمان برای زنان کافر حلال نیستند».

برخی از احکام نکاح مسلمان با غیر مسلمان:

۱- هر گاه یکی از زن و شوهر کافر، مسلمان شود، نکاح میان آن دو باطل می‌گردد. اگر دیگری قبل از اتمام عدت مسلمان بشود، نکاح سابق به حالت اول برمی‌گردد. و اگر بعد از گذشت عدت مسلمان شود، تجدید عقد لازم است. اغلب علماء بر این فتوا داده‌اند.

۲- اگر قبل از زفاف، همسر مسلمان شود، مستحق مهریه نمی‌باشد، زیرا جدایی از ناحیه او بوده است و اگر شوهر قبل از زفاف، مسلمان شود، همسر نصف مهریه را می‌برد و اگر همسر بعد از زفاف مسلمان شود مهر کامل به او می‌رسد. حکم مرتد شدن هر کدام از زوجین همان حکم مسلمان بودن را دارد.

۳- هر کس بیش از چهار همسر دارد و مسلمان شود و همسران نیز همزمان با وی مسلمان شوند یا اینکه همسرانش اهل کتاب هستند، اگر چه مسلمان نشده‌اند، چهار تا از آنان را انتخاب نموده و بقیه را طلاق دهد. رسول اکرم صلی الله علیه وسلم خطاب به شخصی که مسلمان شده بود و نه تا همسر داشت فرمود: **«اخْتَرُ مِنْهُنَّ أَرْبَعًا»** «یعنی چهار تا از همسرانت را نگاه دار». (احمد و ترمذی). اگر کسی مسلمان شود و دو خواهر را به عنوان نکاح در اختیار دارد، یکی از آن دو را رها کند،

زیرا جمع بین الاختین در اسلام روا نیست. قرآن می‌فرماید: ﴿وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ (النساء: ۲۳). «از جمله محرمات یکی این است که دو خواهر همزمان در نکاح کسی باشند». رسول الله صلی الله علیه وسلم خطاب به شخصی که مسلمان شد و دو تا خواهر را در نکاح خود داشت فرمود: «**طَلَّقْ أَيْتَهَا شَتًّا**» «هر کدام را که مایل هستی طلاق بده».

۸- نکاح زن به نیت طلاق دادن او:

شیخ سید سابق (ره) در کتاب فقه السنه (۲/۳۸) می‌گوید : علماء اتفاق نظر دارند بر اینکه اگر مردی زنی را بدون اینکه هنگام عقد، مدتی را معین کند، به ازدواج خود درآورد، اگر قصد داشته باشد که بعد از مدتی یا بعد از برطرف شدن نیازش در آنجایی که هست، او را طلاق دهد، این ازدواج صحیح است. ولی اوزاعی با این رأی مخالف است و آنرا نکاح متعه می‌داند.

شیخ رشید رضا در تفسیر «المنار» در این باره می‌گوید : «هرچند تشدید و تأکید علمای سلف و خلف در منع نکاح متعه، ایجاب می‌کند که ازدواج به نیت طلاق ممنوع باشد، و اگرچه فقها می‌گویند : اگر مرد هنگام ازدواج، مدت زمان خاصی را در دل نیت کرده باشد، ولی در صیغه عقد آنرا به شرط نگیرد، نکاحش صحیح است. لیکن پنهان کردن تعیین وقت و نیت طلاق، حيله و فریب به حساب می‌آید، لذا این نوع عقد سزاوارتر به بطلان از عقدی است که با رضایت شوهر و زن و ولی او منعقد

شده و تنها مفسده آن، به بازی گرفتن بزرگترین پیوند بشری یعنی ازدواج و شهوترانی زنان و مردان شهوتران است، این نوع ازدواج باید به طریق اولی باطل باشد؛ چراکه این نوع ازدواج علاوه بر حيله و فریب کاری دارای مفاسدی دیگر است، همچون دشمنی و کینه و از بین رفتن اعتماد حتی به انسانهای صادقی که قصد ازدواج حقیقی دارند، ازدواجی که هدف آن پاکدامنی هر یک از زن و شوهر و خلوص نیت آنها نسبت به یکدیگر و همکاریشان برای تأسیس خانواده‌ای صالح در میان امت اسلامی است - اه - ».

می‌گوییم : اثر عمر بن نافع از پدرش نظر شیخ رشید (ره) را تأیید می‌کند که : (**جاء رجل إلى ابن عمر رضي الله عنهما فسأله عن رجل طلق امرأته ثلاثاً، فتزوجها أخ له من غير مؤامرة منه، ليحلها لأخيه، هل تحل للأول؟ قال : لا إلا نكاح رغبة، كنا نعد هذا سفاحاً على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم**) «مردی نزد ابن عمر (رض) آمد و از او درباره مردی سؤال کرد که همسرش را سه بار طلاق داده است و یکی از برادران (دینی‌اش) بدون داشتن هیچ حيله و نقشه‌ای او را به ازدواج خود درآورده تا او را برای برادرش حلال کند، آیا (این زن) برای شوهر (اول) حلال می‌شود؟ ابن عمر گفت نه : مگر اینکه ازدواج از روی میل و رغبت (و بدون قصد تحلیل) باشد، چون ما در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم این کار را زنا به حساب می‌آوردیم». [الإرواء ۳۱۱/۶]

۹- **نکاح محارم** : چه محرمات ابدی مانند خواهر و چه محرمات موقت مانند خواهرزن یا عمه و یا خاله همسر تا زمانی که زن طلاق داده نشده است.

وصلی الله وسلم علی نهنها محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.